

331.16

ՄՅՈՒԳԱՄ Է 1961 թ.

4-

162
~~291~~

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ
ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐԻ

Հրատարակող թիւ 6

ՀԻՍՅ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ

Երևան--1937

Քաղկեդոնի № 1. — 62018. Կիլիկիականի տպրան. Գառնի.
№ 219 Տիպած 400

ՎՍՐՈՇՈՒՄ

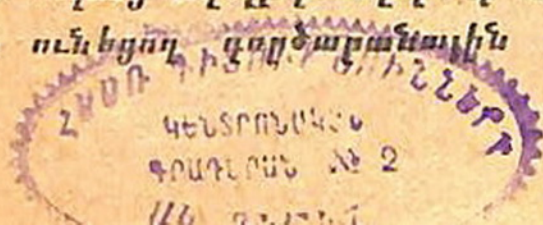
ՀԽՍՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԵՅԻ ՅԵՎ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ

Արտադրական—ընկերական դասարաններ
կազմակերպելու մասին

1931 թ. հունիսի 26-ին

ՀԽՍՀ ձեռնարկություններում և հիմնարկներում աշխատանքի կարգապահության խախտումների, արտադրությունը կազմալուծողների, նաև հին կենցաղի մնացորդների (հարբեցողություն և այլն) դեմ պայքարի շուրջը բանվորների և ծառայողների լայն մասսաների հասարակական ինքնադործունեցությունը կենտրոնացնելու նպատակով, կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն և Ժողովրդական Գոմխարների Խորհուրդը ՎՍՐՈՇՈՒՄ ԵՆ.

1. 50 հոգուց ավելի բանվորներ և ծառայողներ ունեցող գործարանային ձեռ-

նարկություններում, պետական և հասարակական հիմնարկներում կազմակերպել արտադրական-ընկերական դատարաններ:

2. ՀԽՍՀ Կենտգործկոմի և Ժողկոմխորհի կողմից 1929 թ. դեկտեմբերի 16-ին հաստատված «Ընկերական դատարանների մասին» կանոնադրության հիման վրա գործարանային ձեռնարկություններում, պետական և հասարակական հիմնարկներում գործող ընկերական դատարանները վերանվանել արտադրական-ընկերական դատարաններ և վերակառուցել այս վորոշման համաձայն:

3. Արտադրական-ընկերական դատարանների նպատակն է՝

ա) պայքարել արտադրական կարգապահությունն ամրապնդելու և ձեռնարկության ու հիմնարկի արդֆինպլանները կատարելու համար, ձեռք առնելով նախարդությունը և կարգապահական ներգործության միջոցներ աշխատանքի կարգապահությունը, ներքին կարգապահական կանոնները խախտողների, նաև ձեռնարկու-

թյան կամ հիմնարկության պատկանող
գույքին անխնամ վերաբերվող անձանց
նկատմամբ:

բ) պայքարել բանվորների և ծառա-
չողների հին կենցաղային մնացորդների
դեմ (հարբեցողութուն, սրիկայութուն,
վիրավորանք), վորոնք խախտում են աշ-
խատանքի կարգապահութունն արտադրու-
թյան մեջ:

4. Արտադրական-ընկերական դատա-
բանները ձեռնարկություններում ընտրվում
են հարվածային բանվորներից, իսկ հիմ-
նարկներում՝ հարվածային ծառայողներից:
Ընտրությունը կատարվում է համապա-
տասխան ձեռնարկության ու հիմնարկու-
թյան բանվորների և ծառայողների ընդհա-
նուր ժողովներում կամ գործարանային կոն-
ֆերանսներում: Արտադրական-ընկերական
դատարանի կազմն է՝ նախագահ, մեկ կամ
չեք կու տեղակալ և տասը հոգուց վոչ պա-
կաս անդամներ:

Դատարանի անդամների քանակը սահ-
մանվում է տվյալ ձեռնարկության, կամ

հիմնարկութեան բանվորների և ծառայող-
ների ընդհանուր ժողովի կամ գործարանա-
լին կոնֆերենցիայի կողմից:

Արտադրական — ընկերական դատարան-
ներն ընտրվում են մինչև մեկ տարի ժամա-
նակով: Գործարանալին և տեղական կոմի-
տեներին իրավունք է վերապահվում բացարկ
հայտնել ընտրված դատարանի ամբողջ կազ-
մի կամ նրա առանձին անդամների դեմ:

Նախագահը, նրա տեղակալները և ար-
տադրական-ընկերական դատարանների ան-
դամները կարող են ժամանակից շուտ հեռ-
կանչվել ընտրողների կողմից, յեթե նրանք
չեն արդարացնում ընտրողների վստահու-
թյունը:

5. Արտադրական-ընկերական դատա-
րաններն իրենց վրա դրված խնդիրների
համեմատ քննում են հետևյալ գործերը և
արարքները՝

ա) աշխատանքի կարգապահութեան
խախտումները, այն և՛ աշխատանքից հա-
ճախակի ուշանալը, գործալքումը, հարբած
դրութեամբ աշխատանքի գալը և վոչ հար-

գելի պատճառներով մի ձեռնարկությունից
վչուսն անցնելը.

բ) սոցիալիստական գույքին (մեքենա-
ներին, գործիքներին, նյութերին, շենքե-
րին և այլն) սխտեմատիկաբար անխնամ
վերաբերմունք ցույց տալը.

գ) սահմանված նորմաներից բարձր
խոտանք (բրակ) արտադրելը.

դ) խոսքով, դրավոր կամ գործողու-
թյամբ հասցրած վիրավորանքները (վար-
կաբերող սուտ տեղեկություններ տարա-
ծելը) և առանց մարմնական վնասվածքնե-
րի հարվածներ հասցնելը.

ե) ձեռնարկության կամ հիմնարկու-
թյան տերիտորիայի վրա բանվորներից և
ծառայողներից կատարված գողություննե-
րը, նաև ձեռնարկության կամ հիմնարկու-
թյանը պատկանող նյութերի կամ գործիք-
ների գողությունը, չեթե գողացված իրերի
արժեքը 50 սուբլուց ավելի չե.

զ) սրիկայության այն դեպքերը, վո-
րոնք յենթակա չեն քրեական հետապնդ-
ման կամ կենցաղային բացառական ալլ

արարքները, վորոնք չեն համապատասխանում կողեկաթի պահանջներին.

ը) 50 ոււրլուց վոչ ավելի գույքային վեճերը:

6. Արտադրական-ընկերական դատարանների քննութեան յենթակա չեն՝

ա) այն գործերը, վորոնք ծագում են ձեռնարկութեաններում և հիմնարկներում ստորագաս ու վերագաս պաշտոնատար անձանց, նաև բանավորների ու վարչատեխնիկական անձնակազմի միջև այն հարաբերութեանների շուրջը, վորոնք անմիջորեն բղխում են տվյալ ձեռնարկութեան կամ հիմնարկութեան մեջ, նրանց ունեցած աշխատանքից.

բ) ալիմենտի (ապրուստի միջոցի) և աշխատանքային հարցերը 5-րդ հոդվածի «ա» «բ» և «գ» կետերում նախատեսված, նաև ձեռնարկութեան պատկանող նյութերի և գործիքների գողութեան վերաբերող (հոդված 5, կետ «ե») գործերը յենթակա չեն արտադրական-ընկերական դատարանի քննութեան այն դեպքերում, յերբ ձեռնար-

կության կամ հիմնարկի վարչությունն
ինքն և գործը հանձնում արտադրական-
ընկերական դատարանին, կամ չի առար-
կում հասարակական կազմակերպության,
կամ բանվորներին ու ծառայողներին կողմից
հարուցված գործն արտադրական-ընկերա-
կան դատարանում քննելու դեմ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ. Արտադրական-ընկերա-
կան դատարանն, իր վարույթի մեջ
ընդունելով չերկաթուղազծի վրա
աշխատանքի կարգապահության և
ներքին կանոնները խախտելու վի-
րաբերյալ ծագած բոլոր տեսակի
գործերը, պարտավոր և նախ քան
քննության անցնելը՝ այս մասին
անմիջապես հայտնել չերկաթուղու
վարչությանը, վերջինը վոչ ուշ, քան
չերեք որվա ընթացքում այս առ-
թիվ դատարանին իր համաձայնու-
թյունն և տալիս:

7. Արտադրական-ընկերական դատա-
րանները 5-րդ հոդվածում նշված գործերը
քննում են՝

ա) յերբ կողմ են հանդիսանում մի ձեռնարկության կամ հիմնարկության բանվորներն ու ծառայողները, նրանց ընտանիքի անդամները, նաև այլ անձինք, վորոնք թեյիվ չեն աշխատում տվյալ ձեռնարկության կամ հիմնարկության մեջ, բայց բնակվում են գործարանային տերիտորիայի վրա.

բ) յերբ կողմ են հանդիսանում մի քաղաքի կամ քաղաքամասի տարրեր ձեռնարկության կամ հիմնարկության բանվորներն ու ծառայողները, վորտեղ կազմակերպված են արտադրական-ընկերական դատարաններ այդ դեպքում գործերը քննվում են այն ձեռնարկության կամ հիմնարկության արտադրական-ընկերական դատարանում, վորտեղ աշխատում է զանցանք կատարող անձը կամ պատասխանողը.

գ) յերբ հարցերն ուղղված են առանձին բանվորների ու ծառայողների դեմ թե տվյալ ձեռնարկության ու հիմնարկության բանվորների և ծառայողների, վարչության կամ հասարակական կազմակերպությունների կողմից և թե ուրիշների կողմից, վորոնք

գանձում են քաղաքամասի, կամ քաղաքի տերիտորիայի վրա:

8. Այն դեպքերում, յերբ արտադրական-ընկերական դատարանին ընդդատյալանցանքի մեջ նկատվում են նաև հանցագործութեան նշավակներ, ամբողջ գործը պետք է հանձնվի համապատասխան ժողովատարանի քննութեանը:

9. Արտադրական-ընկերական դատարանում գործերը կարող են հարուցվել շահադրգութեամբ անձանց կամ արհմիութենական և հասարակական կազմակերպութեաններին թե՛ բանավոր և թե՛ գրավոր դիմումների հիման վրա:

10. Արտադրական-ընկերական դատարաններն իրենց աշխատանքներում կաշկանդված չեն դատավորութեան ձեվական կանոններով, բացի այն կանոններից, վորոնք հիշված են այս վորոշման մեջ:

Արտադրական-ընկերական դատարաններում դատավորութեանն սղատ ե ամեն տեսակի գրամական և այլ գանձումներից:

11. Արտադրական-ընկերական դատարան-

նում գործերը քննվում են դներաց նխա-
տում՝ նախագահի կամ նրա տեղակալի և
դատարանի յերկու անդամների կազմով, վո-
րոնք մասնակցում են նիստին հերթականու-
թյան կարգով: Նիստերի որերն ու ժամերը
արտադրական-ընկերական դատարանի կող-
մից վորոշվում են այն հաշվով, վորպեսզի
դատարանին մասնակցողները չկտրվեն ար-
տադրութան աշխատանքներից:

Արտադրական-ընկերական դատարա-
նում գործերը պետք է քննվեն դիմում ըս-
տանալու պահից վոչ ուշ, քան հինգ որվա
ընթացքում:

Արտադրական-ընկերական դատարա-
նին տեխնիկապես սպասարկում են գործա-
րանային կամ տեղական կոմիտեների ապա-
րատները:

12. Արտադրական-ընկերական դատա-
րանը պարտավոր է գործը քննելիս հրավի-
րել բողոքատվին, պատասխանողին-կամ
զանցանք կատարողին, լսել նրանց բացա-
տրությունները, անհրաժեշտության դեպ-
քում հարցաքննել վկաներին, կատարել տե-

դական զննություն և ձեռք առնել բոլոր միջոցները՝ գործը ավելի լրիվ, բազմակողմանի պարզելու համար:

Յեթի գործին մասնակցող անձինք, տեղեկություն ստանալով, դատարան չեն ներկայանում, գործի քննությունը կարող է կամ հետաձգվել՝ չներկայացող անձանց կանչելու համար, կամ քննվել նրանց բացակայությամբ, կամ թե կարճվել:

13. Արտադրական-ընկերական դատարանի վորոշումներն ընդունվում են դատարանի կազմի ձայների մեծամասնությամբ, շարադրվում են՝ կարճ և գրավոր ու հրապարակով հայտարարվում գործին մասնակցողներին:

14. Զանցառու անձանց նկատմամբ արտադրական-ընկերական դատարանները կարող են կիրառել հետեվյալ ներգործական միջոցները՝

ա) նախազգուշացում.

բ) հասարակական պարտավանք, հրապարակելով կամ չհրապարակելով այն պատի կամ կենտրոնական թերթերում.

դ) տասն ուսուցիչները և ավելի աստիճանի հոգևոր հասարակական կազմակերպությունների («Կալվին-Ավիաբի», «Մանուկների բարեկամների ընկերություն» և այլն)։

դ) գույքային վնաս հատուցելու պարտավորություն, յեթե այն 50 ուսուցիչ ավելի է։

յ) վարչությունն առաջ հարց հարուցել՝ աշխատանքից արձակելու մասին։

զ) հարց հարուցել արհմիութենական համապատասխան կազմակերպության միջոցով զանցառուին վորոշ ժամանակով արհմիությունից հեռացնելու մասին։

15. Արտադրական-ընկերական դատարանների վորոշումները վերջնական են, յենթակա չեն բողոքարկման և կատարվում են անմիջապես։

16. Տուգանքի և դրամական գանձումների հատուցման վերաբերյալ արտադրական-ընկերական դատարանի վորոշումները կամովին չկատարելու դեպքում, այդ գանձումները կատարվում են ձեռնարկություն կամ հիմնարկություն վարչություն միջոցով

քանվորի կամ ծառայողի աշխատավարձից՝
ՀԽՍՀ Գաղ. Դատ. Որ. 290 հոդվածով նա-
խատեսված կանոնների համաձայն: Արտա-
դրական-ընկերական դատարաններին իրա-
վունք է վերապահվում տուգանքը և այլ
գրամական գանձումները հետաձգել կամ մի
քանի նվազով դանձել:

17. Արտադրական-ընկերական դատա-
րանի գործունեությունից վրա հսկողությունն
իրականացվում է ժողդատարանի կողմից:
Ժողովրդական դատավորն, արտադրական-
ընկերական դատարանում յերեվան հանե-
լով այդ դատարանին վոչ ընդատյա գործ,
կամ արտադրական-ընկերական դատարա-
նի վերոշման մեջ նկատելով նրա իրավա-
տություն սահմաններից դուրս գալու դեպ-
քեր, կամ թե որևէ բյական խախտում,
կասեցնում է այդ վերոշման կատարումը և
ընդունում է այն ի քննություն:

18. Արտադրական-ընկերական դատա-
րանների ղեկավարությունն իրագործում
են ՀԱՄԽԷԷ և Գերագույն դատարանը, իսկ

[0343]

199

A $\frac{I}{3623}$

տեղերում տեղական արհի
արդարադատության մարմին

(Հրապարակված է Հայկական ԽՍՀ Որ.
և կարգ. ժող. 1931 թ. № 2 հոդ. 124)

ՀԵՍՈՒ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 2
ՄԵԼՆԻՍԻՍ

A $\frac{I}{3623}$

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0038217